

Gunta Jaunmuktāne
Latvijas Akadēmiskā bibliotēka

GRĀMATAS AR VELTĪJUMIEM J. MISIŅAM UN MISIŅA BIBLIOTĒKAI

Jānim Misiņam ar veltījuma ierakstiem dāvinātas apmēram 375 grāmatas. Daudzi autori ir dāvinājuši vairākas savas grāmatas, piemēram, Kaudzītes Matiss, Ligoṭņu Jēkabs, Viktors Eglītis, Linards Laicens, Leons Paegle, Roberts Bērziņš, Ernests Birznieks-Upītis, Aleksandrs Dauge, Anna Bērzkalne, Ernests Brastiņš, Augusts Ģiezens un daudzi citi. Daudzi rakstnieki un tulkotāji ir dāvinājuši pa vienai grāmatai, piemēram, Ansis Gulbis, Jānis Ziemeļnieks, Jānis Endzelins, Edvarts Virza, Kārlis Kundziņš, Rutku Tēvs, Kārlis Skalbe, Aleksandrs Čaks, Elza Stērste un daudzi citi.

Visbiežāk lietotie veltījumi grāmatu ierakstos - "Augsti godājamam J. Misiņa kungam ar patiesu cieņu", "Lielam grāmatu draugam, ļoti godājamam J. Misiņa kmg", "Augsti godātam bibliofilam", "Čaklajam grāmatu vācējam un kārtotājam", "Grāmatu rūķim", "Pirmajam latvju grāmatniekam", "Misiņa tēvam", "Vecajam grāmatu tēvam", "Sirmajam grāmatu tēvam", "Mūžīgi jaunajam Jānim Misiņam" (viņa 82. dzimšanas dienā), "Lielajam Latvju gara mantu krājējam", "Augsti godātam kultūrvēsturniekam un darbā nekad nenogurstošam latviešu bibliogrāfam", "Mūsu pirmajam bibliofilam" un daudzi citi.

Pirmās Jānim Misiņam dāvinātās grāmatas datējamas ar 19. gs. astoņdesmitajiem gadiem un pēdējie veltījuma ieraksti veikti 1944. gadā.

Jau 1914. gadā J. Vientulis, dāvinot paša sakopoto grāmatu "Pagātnes ainas", ierakstījis - "Cienījamam J. Misiņa kmg, kā pirmam nopietnākam mūsu rakstniecības atzinējam un senās burtniecības pētniekam".

Daudzi rakstnieki un pētnieki ir pateicīgi Jānim Misiņam par sniegto palīdzību, un tā atspoguļojas vēltījumu ierakstos, piemēram, Pēteris Ērmanis 1920. gadā raksta "Savam pabalstītājam" un 1937. gadā - "Miļajam, sirmajam draugam un gādniekam Jānim Misiņam".

Alfrēds Goba, dāvinot "Latviešu rakstniekus" ierakstījis - "Augsti godātam J. Misiņa kungam kā mazu pateicības zīmi par laipno pretimnākšanu literatūras pētišanas darbā".

Pateicībā par laipno palīdzību bagāto avotu izmantošanā savus darbus dāvinājuši arī Anna Bērzkalne, Ivande Kaija, Antons Birkerts u. c.

Daudz miļu un siltu vārdu savam "miļajam, labajam draugam, lielajam bibliofilam, latviešu grāmatmīlim, mūsu grāmattēvam" vēltījis Vilis Plūdons. Pateikdamies par materiāliem un par palīdzību "Latviešu literatūras vēstures" sarakstīšanā, 1910. gada augustā Vilis Plūdons grāmatā ierakstījis - "Tam retajam starp latviešiem, kuram grāmatas, kā Vecajam Stenderam, ir viņa līgaviņas, viņa vienīgā manta - dāvina šo grāmatu sirsniņā pateicībā viņas autors".

Ar savu novadnieku ļoti lepojas Andrievs Niedra un Tīrzmaliete, kura 1927. gadā dāvina savus kopotos rakstus ar ierakstu:

"Ļoti cien. Misiņa kungam,
Kas savu dvēseli vēro,
Tas māsās likteņus -
Un, milējot mūžīgi daiļo,
Ver gaismas avotus."

Aīda Niedra sava novadnieka slavināšanā aiziet pat tik tālu, ka 1938. gadā dāvinātajā grāmatā ieraksta - "Savam godājamam un cienītam tēlam radam, bibliofilam, vienīgam grāmatas milētājam Latvijā - Jānim Misiņam". Ilggadīga draudzība Jāni Misiņu saista ar Teodoru Zeifertu. Vācot materiālus savai "Latviešu rakstniecības hrestomātijai", kas piecos sējumos iznāca no 1905. līdz 1907. gadam, un rakstot "Latviešu rakstniecības vēsturi" trīs daļās, Teodors Zeiferts bieži izmantoja Jāņa Misiņa krātās

grāmatas un periodiskos izdevumus. Veltījuma ierakstos Misiņam Teodors Zeiferts ir diezgan skops, bet arī viņš uzsver - "Savam biedram grāmatniecības darbos ...", "Latviešu literatūras krājējam, kārtotājam un sargam" u. c. Interesanti, ka tuvāko draugu veltījuma ieraksti ir izteiksmē skopāki.

Divdesmitajos gados vairākas grāmatas piemiņā un pateicībā dāvinājis Rainis ar ierakstiem - "Gara gaismas glabātājam", "Ļoti cienītam, mīļam draugam Misiņa kgam", "Ļoti cienītam latviešu grāmatas kopējam" u. c.

Vairākas savas grāmatas ar jaukiem veltījumiem, piemēram, - "Mūsu gaismaspils sargam" (1920) un "Kultūras nesējam Misiņa kungam" (1923) dāvinājusi Aspazija.

Andreja Spāģa pētnieks Kristaps Bahmanis dziļā cieņā dāvinājis savas grāmatas - "Pirmajam un visulielākajam latviešu drukātā vārda krājējam, īstam patiesības sargam un aizstāvim latviešu kultūrvēsturē un publicistikā Jānim Misiņam".

1924. g. Liepājā Haralds Eldgasts veltījumā ierakstījis - "Ļoti god. J. Misiņa kgm, kurš ar savu priekšzīmi māca mūs milēt grāmatas ne tikai viņu satura dēļ vien, bet arī viņas pašas par sevi, kā "pašvērtības" ...".

Ļoti daudz grāmatu gan paša sakārtotu un rediģētu, gan tulkotu Jānim Misiņam dāvinājis Kārlis Egle. Viņu attiecības vienmēr bija ļoti sirsnīgas un tas jūtams arī veltījumos - "Mīļajam J. Misiņam", "Labvēlīgajam J. Misiņam pateicībā un cienībā", "Lielajam grāmatu mīlotājam, bibliofilam" u. c.

Rūdolfa Egles dāvinātajos apcerējumos par Kārli Veidenbaumu, Kārli Skalbi u. c. grāmatās lasāmi arī šādi ieraksti - "Mīļajam un bargajam J. Misiņam".

Latviešu stenogrāfijas kopējs Jānis Roze veltījumā ierakstījis - "Latvju literatūras mecenātam mūsu cēlākajam bibliogrāfam augsti cienītam Misiņa tēvam dziļā cienībā".

Daudz vērtīgu grāmatu ar veltījuma ierakstiem Jānim Misiņam dāvinātas 1925. gada 10. oktobrī 40 gadu darbības jubilejā, 1937. gada 25. aprīlī 75. dzimšanas dienā, 1942. gada 25. aprīlī 80. dzimšanas dienā un citās jubilejās. Starp dāvinātajiem ar ierakstu - "Mūsu grāmatu Tēvu J. Misiņa kgu

miļi sveicina šūpla svētkos" ir arī a/s Valters un Rapa Latviešu nodaļas darbinieki.

Vairākas grāmatas ir ar veltījuma ierakstiem vācu, igauņu u. c. valodās, piemēram, Leonida Arbuzova, Joh. Mikutoviča, Oskara Loorita, K. Millera u. c.

Viens no pēdējiem veltījumiem ir Valta Grēviņa 1944. g. jūnijā dāvinātā grāmata "Māņi", kurā viņš ierakstījis - "Grāmatniecības krīvam Misiņtēvam".

Vai vēl kādam latviešu kultūras darbiniekam ir parādīta tik liela cieņa un mīlestība?

Misiņa bibliotēkai ar veltījuma ierakstiem dāvinātas vairāk nekā 320 grāmatas. Starp dāvinātājiem minami gan pašmāju, gan trimdas autori, piemēram, Kārlis Egle, Ingrīda Kiršentāle, Margers Zariņš, Leons Briedis, Uldis Bērziņš, Astrīde un Ivars Ivaski, Vladimirs Kaijaks, Māra Svīre, Arnolds Klotiņš, Guntars Pupa, Īrisa Priedīte, Olafs Pozingiss, Māra Zālite, Andrejs Eglītis, Jāzeps Rudzītis, Ilona Salceviča, Roberts Mūks, Viktors Hausmanis, Milda Losberga, Uldis Ģērmanis, Valters Nollendorfs, Aivars Ruņģis, Nikolajs Balabkins, Jānis Avotiņš un daudzi daudzi citi.

Dāvināto grāmatu ierakstos ļoti uzskatāmi atspoguļojas Misiņa bibliotēkas attīstības vēsture no 1885. gada līdz mūsdienām, arī pēc ierakstiem vēsturi varam iedalīt piecos posmos.

Senākie dāvinājumi ar veltījuma ierakstu tieši Misiņa bibliotēkai ir 1918. gadā Cēsis Oskara Jēpes apgādā izdotās Jāņa Grīna "Lauku ziedi" un Zeltmata "Sarkanās lilijas", kuras dāvinājis izdevējs.

Divdesmito gadu otrās puses dāvināto grāmatu ierakstos jau parādās veltījums Rīgas pilsētas Misiņa bibliotēkai. Starp dāvinātājiem minami Antons Birkerts, Kārlis Egle, Pēteris Ērmanis, Andrejs Upīts, L. Simonijs-Meiersons.

Nākošais trešais bibliotēkas attīstības posms sākas 1946. gadā, un Viļa Lāča dāvinātā "Zvejnieka dēla" tulkojumā igauņu valodā ir ieraksts - "LPSR Zinātņu Akadēmijas Misiņa bibliotēkai".

1954. gadā sākas jauns posms Misiņa bibliotēkas vēsturē, un daudzos ierakstos lasām - "ZA Fundamentālās bibliotēkas J. Misiņa latviešu literatūras nodaļai".

Un pēdējais posms sākas 1992. gadā, un Jāņa Stradiņa dāvinātajā grāmatā "Trešā atmoda" lasām - "Latvijas Akadēmiskajai bibliotēkai - Misiņa bibliotēkai ar sirsnīgu sveicienu no autora, jaunajā mītnē ieejot un ilgus gadus novēlot".

Daudzas grāmatas un raksti tapuši tieši Misiņa bibliotēkā, izmantojot tās bagātos materiālus, tāpēc savos veltījuma ierakstos rakstnieki un pētnieki lieto daudz jauku apzīmējumu bibliotēkai un tās darbiniekiem, piemēram, - "labākajai bibliotēkai pasaulē", "Misiņa bibliotēkai - latviešu kultūras bagātību glabātājai", "vecajiem, labajiem, mīļajiem Misiņiem", "latvisko grāmatu kalvei", "svētākajai latviešu literatūras krātuvei", "zināšanu avotam", "tautas pūralādei", "jaukajam kolektīvam", "Misiņa bibliotēkai - ne miesas, bet gara barotājai" u. c.

Grāmatas dāvinātas "cieņā un patecībā", "no ilgadējā lasītāja", "no patecīgā lasītāja", "lielo darbu apbrīnodams", "patecībā par ilgu gadu gaišo starojumu" utt.

Vitolds Valeinis 1962. gadā, dāvinādam savu "Poētiku", ierakstījis - "Lielākā daļa no tā, kas šajā grāmatā labs, rakstos sameklēts Misiņa bibliotēkā; kļūdas - tās no manis paša".

Ilgonis Bērsons 1965. gadā, dāvinot "Latviešu padomju rakstniekus", uzsver - "Misiņa nodaļa ir daudzu literātu otrās mājas".

Jānis Kalniņš 1966. gadā, dāvinot grāmatu "Pa gadu kāpnēm", ierakstījis - "Misiņa bibliotēkai, kas allaž man bijusi vajadzīga manā darbā", un 1992. gadā, dāvinot "Kalna Kaibēnus", - "Bez Misiņa bibliotēkas šīs grāmatas nebūtu. Paldies!".

Edgars Damburs 1970. gadā - "Misiņa bibliotēkai vislielākais paldies, vai gan bez lielajiem grāmatu plauktiem šajās viesmīlīgajās zālēs kritiķis ko iespētu".

Jāzeps Osmanis 1972. gadā uzrakstījis dzejoli "Misiņa bibliotēkas bērzam" un dāvinātajā grāmatā ierakstījis - "... Misiņa latviešu literatūras nodaļas darbinieku saimei - grāmatu draugiem un lasītāju ceļvežiem - visdziļākā patecībā par rūpību

un iejūtu, ko esmu te baudījis kopš studiju gadiem un kas vienmēr man atstarojas sirdī un prātā kā lielisks garīgās kultūras paraugs".

Anda Kubuliņa 1981. gadā - "Misiņiem - pateicībā par klusajām darba stundām te, Skolas ielā, kur laipni un neuzbāzīgi tekalē Misiņu meitenes".

Aivars Kalve 1985. gadā - "... ja šeit būtu tikai dažas grāmatas, tad laipnības dēļ var nākt".

Par Misiņa bibliotēkas darba specifiku liecina daudzi ieraksti, piemēram, Dzidra Blūma 1988. gadā, dāvinot grāmatu "Skatuves ietērs latviešu teātrī", uzsver - "Misiņa bibliotēkas lasītavas darbiniecēm par daudzu avižu komplektu "piegādi" grāmatas tapšanas laikā"; Ligita Bērziņa un Guna Zeltiņa, dāvinot "Latviešu teātra hroniku" - "Sirsnīgā pateicībā par šo grāmatu, kur ir arī Jūsu pārnēsāto "kalnu" smagums" utt.

Janīna Kursīte 1989. gadā ierakstījusi - "Misiņa bibliotēkai, kurā pat visdrūmākajos gados cilvēki un grāmatas saglabājuši gaišumu".

Juris Soikans 1994. gadā - "Jūtos bezgala laimīgs, ka šo kara un bēgļu laika darbu drīkstu novietot Misiņa bibliotēkā".

Ilmārs Mežs 1994. gadā, dāvinot grāmatu "Latvieši Latvijā", ierakstījis - "Priecājos par iespēju papildināt latviešu grāmatu svarīgāko krātuvi. Paldies, ka Jūs bijāt un būsiet vērtīga izziņu glabātuve gan man, gan citiem pētniekiem".

Un kā visu veltījuma ierakstu apkopojumu var minēt Zigmunda Skujiņa ierakstu 1994. gada 8. jūlijā grāmatā "Stāstītāja svētdiena" - "Parastam mirstīgam laime ir tad, ja pēc nāves viņš nonāk paradīzē un nevis ellē. Latviešu rakstnieks var būt laimīgs jau dzīves laikā, ja viņa darbi glabājas Misiņa bibliotēkā".

Veltījuma ierakstos lasāmi daudzi jauki novēlējumi, piemēram, Jeronīms Stulpāns, izjuzdams "cieņu un bijību", 1965. gadā novēl - "Lai Misiņa bibliotēkas plaukti kļūst tik augsti, ka no tiem var pārredzēt ik zemi, ik tautu, ik zvaigzni".

Elza Radziņa 1977. gadā, dāvājot L. Dzenes grāmatu, ierakstījusi - "... lai grāmatu un vērtīgo rokrakstu kalni aug augumā par prieku un lietderību paaudžu paudzēm".

Vitauts Lūdēns 1987. gadā:

"Ja visi būsīm kopā
šai laikā, telpā un gaitā,
nekad mūs neierakstīs
bez vēsts zudušo skaitā."

Velta Rūķe-Draviņa 1988. gadā novēl "Misiņa bibliotēkai
saglabāt latviešu kultūru Eiropas nākotnei".

Un nobeigumā lai izskan Literatūras, folkloras un mākslas
institūta darbinieku novēlējums, dāvinot "Latviešu rakstniecī-
bu biogrāfijās" 1993. gada 5. martā -

"Topat vairāki - ne vien barā!
Topat stīprāki - ne vien sparā!
Topat lielāki - labāki garā!

Rainis

Misiņa bibliotēkai, kur vienmēr jūtamies kā mājās!"